

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ
ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ СТОМАТОЛОГІВ, ЯК ПЕРЕДУМОВА У ФОРМУВАННІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ****Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ, Україна)****marianakaminska@i.ua**

Підвищення якості підготовки спеціалістів потребує впровадження інноваційних підходів до формування фахівця високого професійного рівня. В системі післядипломної освіти актуальним є індивідуально-орієнтований підхід до організації підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю Стоматологія. Основним завданням навчання в інтернатурі є підвищення і вдосконалення рівня теоретичної та практичної підготовки лікарів-інтернів, відпрацювання навиків професійної готовності до самостійної лікарської діяльності. Ефективною формою навчального процесу майбутнього спеціаліста є самостійна робота із фрагментом самовдосконалення, яка потребує раціонального підходу та ретельної організації. З метою розширення мислення та клінічної ерудиції лікарів-інтернів, що необхідно для подальшої діяльності та постійного самовдосконалення у навчальний процес на кафедрі стоматології ПО ІФНМУ впроваджено такий вид позааудиторної роботи, як практично-орієнтована робота. Організація та проведення практично-орієнтованої роботи є надзвичайно важливими чинниками для підвищення професійної підготовки висококваліфікованих майбутніх лікарів, формування творчого та клінічного мислення, є цінним досвідом для наукової та практичної діяльності та дає змогу розширити знання, уміння та навички лікарів-інтернів. Практично-орієнтована робота – це науково-дослідна робота на обрану тему в якій наводиться відомості із наукових літературних джерел за цією темою викладених у вигляді зв'язного тексту та мультимедійної презентації метою якої є забезпечення підготовки лікарів до роботи із сучасними інформаційними технологіями, навчитися будувати план лікування пацієнта на засадах доказової медицини та індивідуального клінічного досвіду. Запропонований вид позааудиторної роботи сприяє поглибленню та розширенню знань, отриманих в умовах навчального процесу, формуванню творчих здібностей, наукових інтересів, різноманітних умінь і навичок, забезпечує здатність самостійно здійснювати практичну діяльність, спонукає до власних підходів щодо лікування, відображає освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

Ключові слова: практично-орієнтована робота, самостійна позааудиторна робота, післядипломна освіта.

Вступ. Принципи перебудови сучасної вищої медичної освіти привертають увагу чималого кількості науковців та висвітлені у роботах [1, 2, 3].

Зростання вимог до професійної підготовки спеціалістів в умовах сучасної конкуренції на ринку

праці потребує впровадження інноваційних підходів до формування фахівця високого професійного рівня. Підготовка висококваліфікованого спеціаліста у галузі стоматології це запорука його конкурентоспроможності на ринку праці у майбутньому. Важливе значення відіграє професійна підготовка майбутніх лікарів та формування у них клінічного мислення. Саме ці фактори сприяють пошуку шляхів забезпечення та удосконалення якості медичної освіти [4]. У цілі професійної підготовки майбутніх спеціалістів закладається вимога – формувати особистість, здатну до особистої відповідальності за результати своєї діяльності [5]. Особливо гостро це питання піднімається у системі підготовки медичних кадрів.

Важливим завданням навчання в інтернатурі є підвищення і вдосконалення рівня теоретичної та практичної підготовки лікарів-інтернів, відпрацювання навиків професійної готовності до самостійної лікарської діяльності. Реалізація внутрішнього потенціалу лікарів-інтернів на пряму залежить від процесу їх саморозвитку, що забезпечується успішною організацією позааудиторної роботи лікарів-інтернів [6]. Забезпечуючи підготовку кваліфікованих спеціалістів у галузі стоматології необхідно надавати можливість лікарям-інтернам самостійно вирішувати задачі, що виникають під час клінічних оглядів та вирішувати їх на практиці.

Базуючись на глибоких теоретичних знаннях, даних об'єктивних та інструментально-лабораторних досліджень, лікар-інтерн на сьогоднішній день повинен володіти важливими професійно-соціальними якостями: вміти оцінити стан пацієнта, поставити діагноз, призначити лікування, досконало володіти технікою медичних маніпуляцій, клінічно мислити, самостійно та швидко приймати рішення, особливо у випадку невідкладних станів.

Однією із найважливіших складових підготовки кваліфікованих спеціалістів є самостійна робота, як елемент самореалізації [7]. Самостійну роботу розглядають, як засіб зростання інтелектуального потенціалу, професійної культури, оволодіння засобами самоосвіти, самовиховання, фактор самовизначення та платформу для формування відповідальності. [8, 9, 10]. У педагогічній літературі «позааудиторна робота» трактується як спеціально організовані й цілеспрямовані позааудиторні заняття та система пізнавальних і виховних заходів, метою яких є поглиблення та розширення знань, отриманих в умовах навчального процесу, формування творчих здібностей, наукових інтересів, різноманітних умінь і навичок [11].

Мета статті полягає у визначенні структури позааудиторної діяльності лікарів-інтернів та вивченні стану організації процесу позааудиторної роботи на

прикладі діяльності кафедри стоматології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету (ІФНМУ).

Основна частина. Однією із найбільш поширених форм самостійної позааудиторної роботи на кафедрі стоматології післядипломної освіти ІФНМУ є практично-орієнтована робота лікаря-інтерна (ПОР).

Практично-орієнтована робота – це засіб формування й розвитку творчих умінь лікаря-інтерна, розвитку їхньої творчої обдарованості, організаторських здібностей, розвиток самостійного мислення, зростання професійних якостей, оволодіння засобами сучасних та новітніх технологій, що сприяє формуванню вміння у інтернів застосовувати теоретичні знання на практиці та включає елемент самореалізації. Такий вид самостійної позааудиторної роботи повністю відповідає парадигмі особистісно орієнтованої освіти, оскільки ці знання і вміння дозволяють молодим лікарям успішно реалізуватися у професійній діяльності.

Метою ПОР є забезпечити підготовку лікарів до роботи із сучасними інформаційними технологіями, навчитися будувати план лікування пацієнта на засадах доказової медицини та індивідуального клінічного досвіду, мотивувати лікарів до безперервного професійного розвитку впродовж усього періоду лікарської діяльності.

Лікарі-інтерни самостійно обирають тему ПОР із запропонованого переліку по п'ятьох розділах стоматології. ПОР є індивідуальною дослідницькою роботою на обрану тему, у якій виклад матеріалу повинен мати практичну спрямованість і зорієнтованість на аналіз практики здобуття та систематизацію знань. Під час написання ПОР інтерн повинен не тільки опрацювати матеріал з обраної теми, але й проявивши творчий підхід та узагальнити отриманий досвід, визначити шляхи вирішення питання, яке досліджується. Лікарі-інтерни мають можливість удосконалити свої професійні навички та виконати практичну частину ПОР на кафедрі стоматології ІФНМУ, зокрема у клінічних залах, кабінетах комп'ютерної та функціональної діагностики, клінічному залі дентальної імплантації.

Завдяки ПОР інтерни стоматологи можуть розширити та поглибити свої знання, розвинути свої пізнавальні інтереси і творчі здібності, у них формується здатність до клінічного мислення та мотивація до практичної діяльності. По обраній тематичі вони опрацюють дисертаційні роботи, випущені патенти вітчизняних та закордонних авторів, засвоюють спеціальні методики, використовують досягнення науково технічного прогресу. Огляд наукових статей проводять із провідних стоматологічних журналів за останні 10 років. У своїй роботі лікарі-інтерни використовують сучасне обладнання при обстеженні, діагностиці та лікуванні, нові методики обстежен-

ня, схеми лікування та медикаменти, запропоновані вітчизняними та закордонними вченими згідно опрацьованої літератури. Проводять узагальнення опрацьованої інформації у вигляді схем, таблиць, діаграм, порівняльної характеристики. При можливості, лікарі-інтерни представляють клінічний випадок із власної лікарської практики та шляхи надання кваліфікованої стоматологічної допомоги. В кінці ПОР кожен лікар-інтерн робить власний висновок щодо результатів опрацьованої літератури про ефективність запропонованих новітніх методів обстеження, діагностики, лікування та профілактики у межах обраної теми.

Під час організації ПОР викладачі кафедри стоматології післядипломної освіти ІФНМУ враховують індивідуальні здібності лікаря-інтерна, мотивують їх до написання науково-практичної роботи, допомагають розкрити творчий потенціал та кращі якості. На всіх етапах виконання ПОР керівник консультує та допомагає поділити тему на окремі питання та скласти план, що полегшить написання ПОР, обговорює усну доповідь та висловлює побажання щодо оформлення мультимедійної презентації у програмі Power Point.

Завершальним етапом самостійної позааудиторної роботи лікарів-інтернів є публічний захист результатів своїх досліджень, який проводиться на кафедрі стоматології післядипломної освіти ІФНМУ. Оскільки молоді спеціалісти виступають із результатами своєї наукової роботи, це змушує їх ретельно готувати мультимедійну презентацію та виступ, що формує ораторські здібності. Крім того, кожен лікар-інтерн має можливість оцінити свою роботу на тлі інших і зробити відповідні висновки. Під час захисту ПОР відбувається творче обговорення доповідей і кожен доповідач може почерпнути оригінальні думки та ідеї. Найкращі роботи, відзначені викладачами кафедри, представляють на науково-практичній конференції лікарів-інтернів та міжвишівській конференції молодих учених, що проводиться в ІФНМУ.

Отже, робота над написанням ПОР є важливим кроком до формування висококваліфікованого майбутнього лікаря і цінним досвідом для наукової та практичної діяльності.

Висновки. Організація та проведення всіх етапів ПОР є надзвичайно важливими чинниками для формування клінічного мислення та підвищення професійної підготовки майбутніх лікарів, дає змогу розширити знання, уміння та навички лікарів-інтернів, розвиває творче та клінічне мислення, спонукає до власних підходів щодо лікування. А також забезпечує розвиток професійної майстерності лікаря-стоматолога та здатність ним об'єктивно оцінювати клінічну ситуацію, самостійно здійснювати практичну діяльність, відображає освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста.

Література

1. Kyriian TI. Prynysyry perebudovy vyshchoi osvity i vyshcha medychna shkola Ukrainy. Science Rise: Pedagogical Education. 2016;6(2):26-30. [in Ukrainian].
2. Maksymenko SD, Filonenko MM. Pedahohika vyshchoi medychnoi osvity. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury; 2014. 288 s. [in Ukrainian].
3. Skrobach NB, Shapoval OA, Vyshyvanyuk VY, PetrynaVO. Osoblyvosti profesijnogo stanovlennya studentskoj molodi. Arkhiv Klinichnoi medycyny. 2020;2(26):32-34. [in Ukrainian].
4. Lyashenko IV. Organizaciya pozaadytornoi roboty u vushchii shkoli yak umova pidvyshchennya efektyvnosti navchalno-vykhovnogo procesu. Narodna osvita [Internet]. 2014;1(22). Dostupno: . [in Ukrainian].

5. Zaiats LM, Stynska VV, Yashchysyn ZM, Savchuk RM. Samostiina piznavalna diialnist yak chynnyk profesiinoho stanovlennia fakhivsia meduchnoi sfery. Materialy XII Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi internet-konferentsii Suchasni kontseptsii vykladannia pryrodnychkykh dystsyplin u medychnykh osvitynikh zakladakh. 2019 Hrud 5-6; Kharkiv: KhNMU; 2019. s. 20-21. [in Ukrainian].
6. Ilynska OM, Rozhko MM, Kosenko SV, Pelekhan LI, Kateryniuk Vlu. Optymizatsiia navchalnoho protsesu u pidhotovtsi likariv-interniv-stomatolohiv. (povidomlennia 6. Metodolohichne zabezpechennia efektyvnosti navchalnoho protsesu zasobamy ta zakhodamy navchannia protiahom 2007-2011 rokiv). Halytskyi likarskyi visnyk. 2012;19(4):105-8. [in Ukrainian].
7. Shumskyi OL. Shliakhy aktyvizatsii samostiinoi roboty studentiv. Naukovi zapysky. 2016;147:180-3. [in Ukrainian].
8. Virstyuk NH, Kocherzhat OI, Luchko OP, Vasylechko MM, Vakalyuk II, Chovhanyuk OS, et al. Osoblyvosti pozaaudytornoї roboty studentiv-odyn iz osnovnykh chynnykiv formuvannya samostiinosti u vyshchij meducnij shkoli. Visnyk problem biologii i medycyny. 2021;2(160):155-8 [in Ukrainian].
9. Litvinchuk SB. Suchasni pidkhydy do orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv u vyshchij shkoli. Pedahohika [Internet]. 2012;146(158):65-9. Dostupno: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2012/199-187-11.pdf>. [in Ukrainian].
10. Skrypnyk NS. Pozaaudetorna diialnist studentiv vyshchkykh navchalnykh zakladiv: sutnist, struktura ta osoblyvosti. Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchij i zahalnoosvitnij shkolakh. 2012;2(80):566-571. [in Ukrainian].
11. Detsiuk TM, Dudarenko AA. Formy ta metody pozaaudytornoї roboty studentiv u vyshchkykh navchalnykh zakladakh. Pedahohichni nauky. 2018;3(55):80-83. [in Ukrainian].

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ СТОМАТОЛОГІВ, ЯК ПЕРЕДУМОВА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ

Камінська М. В.

Резюме. У статті розкривається специфіка організації самостійної позааудиторної роботи лікарів-інтернів у закладі вищої медичної освіти, описані основні ідеї, досвід, умови організації позааудиторної роботи, показано шляхи включення лікарів-інтернів до науково-практичної роботи із метою їх самореалізації. Підвищення якості підготовки фахівця є однією із найбільш актуальних проблем, що стоять перед системою сучасної освіти. Особливості підготовки спеціалістів на післядипломному рівні у вищих медичних закладах зумовлена характерними особливостями їхньої лікарської діяльності. Актуальним є індивідуально-орієнтований підхід до підготовки лікарів-інтернів за фахом Стоматологія. Одним із видів самостійної позааудиторної роботи із застосуванням та засвоєнням наявних та нових знань на кафедрі стоматології ПО ІФНМУ є практично-орієнтована робота, яка забезпечує формування професійних компетентностей, сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх лікарів, які зможуть застосувати набуті знання, вміння та навички у практичній діяльності.

Метою ПОР є забезпечити підготовку лікарів до роботи із сучасними інформаційними технологіями, навчитися будувати план лікування пацієнта на засадах доказової медицини та індивідуального клінічного досвіду, мотивувати лікарів до безперервного професійного розвитку впродовж усього періоду лікарської діяльності. Залучення до наукової практично-орієнтованої роботи на кафедрі вибудовується з урахуванням інтересів та можливостей лікарів-інтернів. Оснащення сучасним обладнанням кафедри стоматології ПО ІФНМУ та застосування новітніх технологій дають можливість лікарям-інтернам розширити та поглибити свої знання, сформувати здатність до клінічного мислення та полегшують їх подальшу професійну адаптацію. Практично-орієнтована робота лікарів-інтернів є важливим етапом професійного становлення молодих спеціалістів, позитивно впливає на підвищення рівня професійної підготовки лікарів-інтернів та надання ними стоматологічної допомоги на рівні світових стандартів.

Ключові слова: практично-орієнтована робота, самостійна позааудиторна робота, післядипломна освіта.

ASPECTS OF INDIVIDUAL EXTRACURRICULAR PERFORMANCE OF DENTIST-INTERNS IN ORDER TO BECOME THE PROFESSIONAL DOCTORS

Kaminska M. V.

Abstract. The article demonstrates the specifics of the management regarding independent extracurricular work of doctors-interns within the institution of higher medical education. It also provides the basic ideas, experience, conditions for the organization of extracurricular activities as well as giving the directions for participation in scientific and practical work to achieve their self-realization. One of the most actual issues facing the modern education system is the improvement of the specialist training. Professional postgraduate training at the level of higher medical institutions are appropriate to the peculiarities of their medical activities. The adaptation of an individual-oriented approach to the training of doctor-interns is considered as being relevant in the field of Dentistry. Practically-orientated training as individual extracurricular work with the application and assimilation of existing and new knowledge at the Postgraduate Dentistry Department of IFNMU provides the formation of professional competencies, helps to improve the quality of training of future doctors, who will be able to apply the acquired knowledge, skills and abilities in practice. The aim of practical orientated work is to provide training how to work with modern information technology, to learn how to administer a patient treatment based on evidence-based medicine and individual clinical experience, motivate them to continuous professional improvement throughout the period of medical practice. Involvement of doctors-interns in scientific practice-oriented work at the department is established according to the interests and capabilities of doctors-interns. The modern equipment at the Department and the latest technologies enable interns to expand and improve their knowledge, develop the ability to think clinically and facilitate their further professional adaptation. Practically-oriented work is vital in the professional development of young specialists, has a positive impact on medical training of doctors-interns and mastering by them dental care at the level of world standards.

Key words: practice-oriented work, independent extracurricular work, postgraduate education.

ORCID автора та його внесок до статті:

Kaminska M. V.: 0000-0002-3127-6160 ^{ABDEF}

Адреса для кореспонденції

Камінська Мар'яна Вікторівна

Івано-Франківський національний медичний університет

Адреса: Україна, 76000, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька 2

Тел.: 0509105907

E-mail: marianakaminska@i.ua

A – концепція роботи та дизайн, **B** – збір та аналіз даних, **C** – відповідальність за статичний аналіз, **D** – написання статті, **E** – критичний огляд, **F** – остаточне затвердження статті.

Рецензент – проф. Скрипник І. М.

Стаття надійшла 17.08.2021 року

Стаття прийнята до друку 04.02.2022 року